

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
“NAXÇIVAN” UNİVERSİTETİ
FƏNN SİLLABUSU

Təsdiq edirəm: _____ **B.N.Quliyev**

Tarix: 05 sentyabr 2022

Fənnin təsviri	Fənn (adı, krediti)	Mülki-müdafiə, 3 kredit
	Fakültə	Xarici dillər
	İxtisas	Alman dili
	Səviyyə (bakalavriat, magistratura)	Bakalavriat
	Kurs	III
	Semestr	Payız 2022-2023 – ci tədris ili
	Təlimçi	Quliyev Bəhrüz Nəsib oğlu
	e-mail	Bquliyev777@gmail.com
	Telefon	060-219-19-39
	Dərs günləri və saatları	II gün I saat, I gün III saat
Tədris dili	Azərbaycan dili	
Baza/ Seçmə	Baza	
Tələb olunan dərsliklər və dərs materialları	<ol style="list-style-type: none">1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1997-ci il 30 dekabr tarixli fərmanı ilə təsdiq edilmiş mülki müdafiə haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1992-ci il 31 iyul tarixli 93 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Mülki müdafiə haqqında əsasnamə.3. Fövqəladə halların qarşısının alınması və belə hallarda Azərbaycan Respublikası dövlət sistemi haqqında Nazirlər Kabinetinin 1992-ci il 30 aprel tarixli 239 nömrəli qərarı.4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1992-ci il 28 dekabr tarixli 700 nömrəli qərarı.5. H.Ocaqov-dərslik.6. Fövqəladə hallar nazirliyinin qəzətləri7. NMR fövqəladə hallar atlası	
İstifadə ediləcək web səhifələr	http://www.fhn.gov.az/lejistation/aze/qanunlar/420q.pdf	
Fənnin xülasəsi	Fənnin tədris zamanı AR-da baş vermiş və ya baş verə biləcək fövqəladə halların təsviri, dağıntı zonaları, fövqəladə halların növləri, fövqəladə hallardan qorunma üsulları, fərdi mühafizə vasitələrindən istifadə qaydaları, fövqəladə halların törətdikləri fəsadlar, fövqəladə halların baş vermə səbəbləri və aradan qaldırılması aşılır.	
Fənnin məqsədləri	Mülki müdafiə fənninin tədris olunmasında məqsəd tələbələrə gələcək fəaliyyətlərində mülki müdafiə sahəsində nəzəri biliklər və praktiki vərdişlər aşılamadır.	
Öyrənmə nəticələri	Kursun sonunda tələbələr bilməlidir: <ol style="list-style-type: none">1. mülki müdafiənin vəzifələrini2. məqsəd və prinsiplərini3. fövqəladə halların xarakteristikalarını4. fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılmasını5. fərdi mühafizə vasitələrindən düzgün istifadəni	
Tədris metodları	Mühazirə	Fənnə aid ümumi xarakterli məlumatlar verilir.
	Qrup müzakirəsi	Tələbələrə fərdi mövzuda təqdimatlar verilir və müzakirəsi aparılır.
	Təcrübi məşğələ	Yeni mövzu əyani vəsaitlərin (PPT və video fayllar) nümayişi ilə izah edilməlidir.
	Simulyasiya	Tələbələrə dərsə aid fərdi laborator işləri verilməli və simulyasiya proqramlarından

		istifadə edilərək nəticələr qeyd edilməlidir.
	Layihə	Fənnə aid ümumi xarakterli məlumatlar verilir
	Digər	Dərsin tədris zamanı mühazirə və seminar məşğələlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulur.
Qiymətləndirmə	Mövzunun mənimsənilməsi	Faiz nisbəti (%) və ya bal
	Balların maksimum miqdarı	100 bal
	1. Semestr ərzində toplanmış maksimum bal	50 bal (50%)
	- Dərsə davamiyyətə görə maksimum bal	10 bal (10%)
	- Tələbələrin sərbəst işinə görə maksimum bal	10 bal (10%)
	- Seminar və laboratoriya dərslərinin nəticələrinə görə maksimum bal	30 bal (30%)
	Qeyd: seminar dərslərində tələbənin jurnalda ən azı 3 (üç qiyməti olduğu halda, ona tədrisin bu növü üzrə ballar hesablanır. Əks təqdirdə tələbəyə bal hesablanmır.	
2. İmtahan nəticələrinə görə maksimum bal	50 bal (50%)	
3. Fənnin mənimsənilməsi qaydası: semestr ərzində imtahan nəticəsinə görə toplanan balların cəmi 50-dən yuxarı olan tələbələr fənni mənimsəmiş hesab edilir. - 51 baldan aşağı – “qeyri kafi” – F - 51 – 60 – “qənaətbəxş” – E - 61 – 70 – “kafi” – D - 71 – 80 – “yaxşı” – C - 81 – 90 – “çox yaxşı” – B - 91 – 100 – “əla”		
Cəmi:		100 bal (100%)
Qiymətləndirmə metodları	Tapşırıqlar: Sərbəst iş mövzuları verilir və semester sonu yoxlanılıb qiymətləndirilir. 1. NMR-da baş vermiş təbii xarakterli fəvqəladə hallar 2. NMR-da baş vermiş texnogen xarakterli fəvqəladə hallar 3. Mülki-müdafiənin mühafizə qurğuları 4. Mülki-müdafiədə rabitə və xəbərdarlıq sistemlərinin təşkili 5. Güclü təsirli zəhərləyici maddələr 6. Mülki-müdafiə qüvvələri 7. Nüvə silahı və onun zədələyici amilləri 8. Mülki-müdafiə haqqında AR-nın qanunu 9. Fəvqəladə halların qarşısının alınması və nəticələrinin aradan qaldırılmasının işinin təşkili 10. NMR-da enerji təhcizatı sistemlərində fəvqəladə hal təhlükəsi 11. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin fəvqəladə hallar üzrə komissiyası haqqında əsasnamə 12. Hərbiləşdirilməmiş mülki-müdafiə qüvvələrinin hazır vəziyyətə gətirilmə qaydaları 13. Radioaktiv çirklənmə 14. Əleyhiqazlar, onların quruluşu və iş prinsipləri 15. Bioloji silahlar və onlardan qorunma üsulları 16. Fəvqəladə halların təsnifatı və xarakteristikası 17. Mülki-müdafiə üzrə idarəetmə, mülki-müdafiə qərargahları və əsas vəzifələri 18. Kimyəvi silahlar və onlardan qorunma üsulları 19. Təbii və texnogen xarakterli fəvqəladə halların və təhlükəli hidrometroloji hadisələrin proqnozlaşdırılması və qiymətləndirilməsi 20. Zəlzələnin növləri və xüsusiyyətləri 21. Əhalinin köçürülməsi 22. Mülki-müdafiə qərargahlarının təşkili və əsas vəzifələri 23. Fəvqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması, qəzaxilasetmə və digər təxirə salınmaz işlərin təşkili və aparılması 24. Fəvqəladə hadisələr zamanı ilk tibbi yardımın göstərilmə qaydaları 25. Təsərrüfat obyektlərində qəzalar zamanı, bina və qurğuların uçması ilə fəvqəladə	

		<p>hal təhlükəsinin yaranması</p> <p>Təqdimat: Slaydlarla hazırlanan mövzular təqdimat şəkilində sunulur və qiymətləndirilir.</p> <p>Kollokvium: Semestr ərzində 3 (üç) dəfə yazılı, şifahi və test şəkilində olur və qiymətləndirilir.</p>	
Qaydalar		<p>Davamiyyət: Fənn üzrə ayrılmış bütün saatların 25%-dən çoxunda iştirak etməyən tələbə imtahana buraxılmır.</p> <p>Buraxılmış imtahan və ya tapşırıqlar: Tələbə planlaşdırılan təqdimatda və ya imtahanda iştirak edə bilməyəcəyi təqdirdə əvvəlcədən məlumat verməlidir. Tam sinif iştirakı və təyin olunmuş ev tapşırığını yerinə yetirilməsi gərəklidir. Tədqiqat işlərində, hazırlanmış layihələrdə istifadə olunan mənbələrə istinad verilməlidir. Bununla birlikdə, tələbə tərəfindən təhlil edilmədən, yalnız istinad və sitatlardan ibarət olan hər hansı bir tədqiqat işi qəbul edilə bilməz. Testlər zamanı köçürmə, təyin edilmiş qaydalara tabe olunmadığı təqdirdə tələbə imtahan nəticəsinin ləğv olunmağı ehtimalı daxil olmaqla cəzalandırılacaqdır. Təqdimatların / layihə sənədlərinin mövzuları fənni tədris edən müəllim tərəfindən əvvəlcədən müəyyənləşdiriləcəkdir. Müəllim ilə əvvəlcədən razılaşdırıldığı təqdirdə digər tələbələrə əməkdaşlığa icazə verilə bilər.</p>	
	Tematik plan		
Həftə	Tarix	Mövzular	Dərslük / Tapşırıq / Ədəbiyyat
1	20.09.22	Mülki müdafiənin yaranma tarixi, rolu və vəzifələri. Mülki-müdafiənin yaranmasının əhəmiyyəti. Mülki-müdafiə sisteminin əhəmiyyəti. Mülki-müdafiənin məqsədləri. MM-nin əsas prinsipləri. Dövlətin MM sahəsində vəzifələri.	Mülki müdafiə haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Səh.6-13 Tapşırıq: Beynəlxalq MM təşkilatının yaranmasının araşdırılması.
2	27.09.22	Mülki müdafiə üzrə idarəetmə, mülki müdafiə qəragahları və onların əsas vəzifələri. MM-də idarəetmə orqanın fəaliyyəti. MM qəragahlarının yaradılması. MM qəragahlarında tərtib olunan sənədlər. MM qəragahlarının sülh və müharibə dövründə vəzifələri.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1992-ci il 31 iyul tarixli 93 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Mülki müdafiə haqqında əsasnamə. Səh.8-14 Tapşırıq: MM-də idarəetmə orqanlarının xüsusi fəaliyyətinin öyrənilməsi.
3	04.10.22	Mülki müdafiə tədbirlərinin planlaşdırılması və həyata keçirilməsi. MM tədbirlərinin planlaşdırılmasının əhəmiyyəti. AR-nın ərazilərinin zonalara, şəhərlərin qruplara və təsərrüfat obyektlərinin dərəcələrə bölünməsi. MM sistemində planların tərtib edilməsi. MM tədbirlərinin ardıcılıqla yerinə yetirilməsi.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1992-ci il 31 iyul tarixli 93 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Mülki müdafiə haqqında əsasnamə.Səh.16-22 Tapşırıq: MM sistemində planların tərtib edilmə qaydasının öyrənilməsi.
4	11.10.22	Fövqəladə halların (hadisələrin) təsnifatı və onların xarakteristikası. Sülh və müharibə dövründə baş vermiş fəvqəladə hallar. Sülh dövründə baş vermiş fəvqəladə halların təsnifatı. Müharibə dövründə baş vermiş fəvqəladə halların təsnifatı. Sülh və müharibə dövrlərində baş vermiş fəvqəladə halların ümumi xarakteristikası.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1992-ci il 31 iyul tarixli 93 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Mülki müdafiə haqqında əsasnamə.Səh.38-44 Tapşırıq: Sülh və müharibə dövrlərində baş vermiş fəvqəladə halların

			təsnifatlarının araşdırılması .
5	18.10.22	Əhalinin mülki müdafiə sahəsində hazırlanması. MM qüvvələrinin təyinatı. MM dəstələrinin tabeliyinə və məqsədinə görə növlərə bölünməsi. MM dəstə komandirlərinin vəzifələri. MM dəstə komandirin iş qovluğunda olan sənədlər. Dəstələri komplektləşdirməyin prinsipləri.	Mülki müdafiə haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu.Səh.41-46 Tapşırıq: MM qüvvələrinin təyinat üzrə vəzifələrinin öyrənilməsi.
6	25.10.22	Fövqəladə halların qarşısının alınması və belə hallarda fəaliyyət üzrə Azərbaycan Dövlət Sistemi Fövqəladə Hallar Komissiyaları. FH-ın qarşısının alınması və belə hallarda fəaliyyət üzrə Azərbaycan Dövlət sisteminin yaradılması. AR NK-nin FH üzrə komissiya haqqında əsasnamənin təsdiq edilməsi. AR NK-nin FH üzrə komissiya heyətinin təsdiq edilməsi. FH üzrə komissiyanın funksiyaları və hüquqları.	Mülki müdafiə haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu.Səh.53-59 Tapşırıq: AR NK-nin FH üzrə komissiya haqqında əsasnamənin öyrənilməsi.
7	01.11.22	Müasir (kütləvi) qırğın silahları. nüvə silahı və onun zədələyici amilləri. Nüvə silahlarının zədələyici faktorları. Nüvə silahının tətbiq olunma üsulları. Zərbə dalğasının əmələ gətirdiyi zədələnmələr. İşıq şüalanmasının əmələ gətirdiyi yanıqlar.	H.Ocaqov-dərslik.Səh.46-50 Tapşırıq: Nüvə silahının zədələyici faktorlarının araşdırılması.
8	15.11.22	Kimyəvi silahlar və onlardan qorunma üsulları. Kimyəvi silahların zəhərləyici faktorları. Kimyəvi silahların əsas xüsusiyyətləri. Kimyəvi silahların toksikoloji xüsusiyyətləri. Kimyəvi silahlardan qorunma üsulları.	H.Ocaqov-dərslik.Səh.51-58 Tapşırıq: Zəhərli maddələrin ətrafa yayılmasında insanların məhv olunması.
9	22.11.22	Bioloji silahlar və onlardan qorunma üsulları. Bioloji silahların tətbiq edilmə üsulları. Bakteriya və virusların törətdiyi fəsadlar. Bioloji silahlardan qorunma üsulları.	H.Ocaqov-dərslik.Səh.59-62 Tapşırıq: Bakteriya və virusların törətdiyi fəsadların ağırlığı.
10	29.11.22	Fövqəladə hallar zamanı əhalinin mühavizəsinin təşkili. kollektiv mühafizə qurğuları və onlardan istifadə qaydaları. Əhalinin FH zamanı mühafizəsinin təşkilinin məqsədi. FH zamanı əhalinin vaxtında xəbərdar edilməsi. Fərdi qorunma vasitələrinin tətbiqi. Kollektiv qorunma vasitələrinin əhəmiyyəti.	Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1992-ci il 28 dekabr tarixli 700 nömrəli qərarı.Səh.18-22 Tapşırıq: FH zamanı əhalinin vaxtında xəbər edilmə üsulları.

11	06.12.22	Fərdi mühafizə vasitələri və onlardan istifadə qaydaları. Tənəffüs üzvlərini mühafizə edən qorunma vasitələrinin əhəmiyyəti. Əleyhiqaz və respiratorların quruluşları və iş prinsipləri. Xüsusi mühafizə kostyumunun əhəmiyyəti.	H.Ocaqov-dərslik.Səh.36-43 Tapşırıq: Tənəffüs üzvlərini mühafizə edən fərdi mühafizə vasitələrinin əhəmiyyəti.
12	13.12.22	Fövqəladə hallar zamanı əhalinin köçürülməsi. Əhalinin təxliyyəsinin əhəmiyyəti. Müharibə zamanı təxliyyənin əsas prinsipləri. Təxliyyə tədbirləri hansı məqsədlərlə planlaşdırılır? Qismən təxliyyə zamanı görülən tədbirlər.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1992-ci il 31 iyul tarixli 93 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Mülki müdafiə haqqında əsasnamə.Səh.56-61 Tapşırıq: Təxliyyə zamanı görülən tədbirlərin müəyyənləşdirilməsi.
13	20.12.22	Hərbiləşdirilməmiş mülki müdafiə dəstələri Mülki müdafiə kəşfiyyatının təşkili və aparılması. Sülh və müharibə dövrlərində baş vermiş FH zamanı kəşfiyyatın vəzifələri. Zədələnmə ocaqlarında aparılan kəşfiyyat işlərinin növləri. Zəlzələ nəticəsində yaranan dağıntıların balla maksimal fəallığı. Dağıntı zonasında xilasetmə işlərinin təşkili.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1992-ci il 31 iyul tarixli 93 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Mülki müdafiə haqqında əsasnamə.Səh.64-69 Tapşırıq: Dağıntı zonalarında xilasetmə işlərinin aparılma qaydalarını öyrənmək
14	27.12.22	Fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması. Qəzaxilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlərin təşkili və aparılması. Zədələnmə ocaqlarında və fəlakət rayonlarında aparılan xilasetmə işlərinin növləri. Xilasetmə işlərinin yerinə yetirilmə qaydaları. Uçqunlar zamanı zədələnmiş və yanan binalardan insanların xilas edilməsi.	Mülki müdafiə haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu.Səh.69-73 Tapşırıq: Fəlakət rayonlarında xilasetmə işlərinin yerinə yetirilmə qaydalarını bilməli
15		Fövqəladə hadisələr zamanı ilk tibbi yardım. İlk tibbi yardımın mahiyyəti. İlk tibbi yardımın növləri. Qanaxmalar zamanı ilk tibbi yardımın göstərilməsi. Dağıntılar zamanı yaranan zədələrə qarşı ilk tibbi yardım.	H.Ocaqov-dərslik.Səh.72-76 Tapşırıq: FH zamanı zərərçəkmiş insanlara ilk tibbi yardımını göstərilmə üsullarının öyrənilməsi.

Nö	Məşğələlərin adı	Saat müəhazirə	Tarix	Qeyd
1	MM sahəsində AR qanunu	2	19.09.22	
2	Rayonlarda MM qərargahlarının təşkili	2	03 .10.22	
3	Təbii və texnogen xarakterli fəvqəladə hallar	2	17.10.22	
4	Zərbə dalğası və işıq şüalanması	2	31.10.22	
5	Ümumzəhərləyici maddələr	2	14.11.22	
6	NMR-da baş vermiş fəvqəladə halların təsnifatı	2	28.11.22	
7	MM-də rabitə və xəbərdarlıq sistemlərinin təşkili	2	12.12.22	
8	Əleyhiqazlar və respiratorların iş prinsipləri	1	26.12.22	

Fənn müəllimi:

B.N.Quliyev

